

Verso 2: Maailmanlaajuinen kristinusko

SISÄLLYS

1. Kristinuskon keskeiset piirteet
2. Katolinen kristillisuus
3. Ortodoksinen kristillisuus
4. Luterilainen kristillisuus
5. Reformoidut ja anglikaanit
6. Muu protestanttinen kristillisuus
7. Kristillisperäisiä liikkeitä
8. Karismaattinen kristillisuus
- ~~9. Kristinusko, yhteiskunta ja ympäristö~~
10. Kristinusko Euroopassa
11. Kristinusko Pohjois-Amerikassa
12. Kristinusko Latinalaisessa Amerikassa
13. Kristinusko Afrikassa
14. Kristinusko Aasiassa ja Oseaniassa
15. Katsomusten dialogi ja ekumenia

Ihan aluksi luo erillinen tiedosto, johon teet kurssin aikana KAIKKI tässä tiedostossa olevat tehtävät. Nimeä se muotoon "oma nimesi UE2 tehtävät". Valmistaudu palauttamaan tiedosto kurssin lopussa Pedan palautusalueelle. Tekemiäsi tehtäviä käytetään arvioinnissa lisädatana.

kpl 1 KRISTINUSKON KESKEISET PIIRTEET

TEHTÄVÄ 1: Järjestä seuraavat kristilliset juhlat peräkkäin aloittaen kirkkovuoden aloittavasta juhlasta ja päättyen kirkkovuoden lopettavaan juhlaan: *pyhäinpäivä, helatorstai, helluntai, joulu, tuomiosunnuntai, adventti, loppiainen, pääsiäinen* (apua kirjan sivuilta 10–12).

TEHTÄVÄ 2: Pääsiäinen on monissa kristinuskon suuntauksissa tärkein juhla, jonka aikana muistellaan Jeesuksen kärsimyskertomusta. Tee tiedonhakua ja selvitä mitä kärsimyskertomuksen mukaan Jeesukselle tapahtui seuraavina pääsiäisviikon päivinä.

- a) palmusunnuntai
- b) kiirastorstai
- c) pitkäperjantai
- d) hiljainen lauantai
- e) ensimmäinen pääsiäispäivä
- f) toinen pääsiäispäivä

TEHTÄVÄ 3: Tee tiedonhakua eri kirkkokuntien sakramenteista.

- a) Mitä tarkoittaa sakramentti?
- b) Montako sakramenttia on luterilaisella kirkolla?
- c) Luettele luterilaisen kirkon sakramentit.
- d) Montako sakramenttia on ortodoksisella kirkolla?
- e) Luettele ortodoksisen kirkon sakramentit.
- f) Montako sakramenttia on katolisella kirkolla?
- g) Luettele katolisen kirkon sakramentit.

TEHTÄVÄ 4: Millaisia merkityksiä on sanalla *kirkko* (apua kirjan sivulta 15)?

kpl 2 KATOLINEN KRISTILLISYYS

TEHTÄVÄ 1: Tee tiedonhakua ja

- a) Kirjoita Ave Maria-rukous (suomeksi).
- b) Kirjoita Raamatun kohta, jolla perusteltiin paavin erityisasemaa muiden piispojen joukossa (Matt. 16: 18–19).

TEHTÄVÄ 2: Tee tiedonhakua Pietarinkirkosta.

- a) Etsi kuva Pietarinkirkosta ja liitä se tehtävätiedostoosi.
- b) Mille keskeiselle paikalle Pietarinkirkko on rakennettu?
- c) Milloin Pietarin kirkko on rakennettu?
- d) Mitä tyyllisuuntaa kirkon julkisivu edustaa?
- e) Valitse Pietarinkirkosta jokin taideteos, jota esittelet hieman tarkemmin.
- f) Arvioi Pietarinkirkon kokoa.
- g) Keitä Pietarinkirkkoon on haudattu?

TEHTÄVÄ 3: Ohessa ovat katolisen kirkon sakramentit eli pyhät toimitukset. Kerro jokaisesta sakramentista jokin mielenkiintoinen yksityiskohta (apua kirjan sivuilta 25–26): *kaste, ehtoollinen, rippi, konfirmaatio, avioliitto, pappeus, sairaanhoito*.

TEHTÄVÄ 4: Tee tiedonhakua seuraavista katolisen kirkon pyhimyksistä. Kerro jokaisesta jokin mielenkiintoinen yksityiskohta.

- a) pyhä Patrick
- b) pyhä Lucia
- c) äiti Teresa

TEHTÄVÄ 5: Katso ohjelma ja kirjaa samalla ylös kaikki katoliseen kirkkoon liittyvät viittaukset, jotka huomaat.

kpI 3 ORTODOKSINEN KRISTILLISYYS

TEHTÄVÄ 1: Vertaile katolisen kirkon sakramenteja ja ortodoksisen kirkon mysteeriota toisiinsa (apua kirjan sivuilta 25–26 ja 39).

- a) Millaisia yhtäläisyyksiä löydät?
- b) Millaisia eroavaisuuksia löydät?

TEHTÄVÄ 2: Tee tiedonhakua Hagia Sofiasta.

- a) Etsi kuva Hagia Sofian kirkosta ja liitä se tehtävätiedostoosi.
- b) Missä kaupungissa Hagia Sofia sijaitsee?
- c) Milloin Hagia Sofia on rakennettu?
- d) Millainen on Hagia Sofian nykyinen käyttötarkoitus?
- e) Mitä *Hagia Sofia* tarkoittaa suomeksi?

TEHTÄVÄ 3: Järjestä seuraavat ortodoksisen kirkon historiaan liittyvät tapahtumat aikajärjestykseen aloittaen vanhimmasta ja päättyen lähelle nykyisyyttä: *ikonoklasmi, Bysantin romahdus, Vladimirin kaste, orientaalisten kirkkojen ero, Stalinin vainot, lähetystyö slaavien keskuudessa, pyhä synodi, Moskova kolmantena Roomana* (apua kirjan sivuilta 34–37).

kpl 4 LUTERILAINEN KRISTILLISYYS

TEHTÄVÄ 1: Katso elokuvaa ja kirjaa samalla ylös vastaukset kysymyksiin.

1. MYRSKY

- a) Ketä pyhimystä Martin huutaa apuun?

2. HENKINEN KAMPPAILU JA VIERAILU ROOMASSA

- a) Millaisten ajatusten vuoksi Martin epäilee uskoaan?
- b) Millaiset asiat järkyttävät Martinia Roomassa?
- c) Mitä reliikkiä Martin käy katsomassa?
- d) Kenelle Martin ostaa aneen?
- e) Millainen hyvitystyö aneen täytäntöönpanoon kuuluu?

3. OPPITUNTI

- a) Millaisilla asioilla Martin hauskuuttaa oppilaitaan?

4. ANEKAUPPA JA TEESIT

- a) Kuinka anekauppias pelottelee kansaa kiirastulella?
- b) Mitä hanketta varten erikoisanetta kerätään?
- c) Millaisen dokumentin aneen ostajat saavat todisteeksi?
- d) Mihin Luther naulaa teesinsä?
- e) Miksi teesit leviävät niin nopeasti?

5. OIKEUDENKÄYNTI

- a) Millaista todistusaineistoa syyttäjä käyttää Martinia vastaan?
- b) Mitkä ovat Martinin viimeiset puolustussanat?

TEHTÄVÄ 2: Lue oppikirjaa sivuilta 48–49 ja vastaa lukemasi perusteella seuraaviin kysymyksiin.

- a) Mikä oli Lutherin alkuperäinen tavoite reformaatioissa?
- b) Mitä Luther tarkoitti iloisella vaihtokaupalla?
- c) Miksi kansan lukutaidottomuus oli Lutherista ongelma?
- d) Miksi Luther torjui pyhimykset?
- e) Miksi Luther sanoitti ja sävelsi virsiä?

TEHTÄVÄ 3: Tee tiedonhakuja ja kerro omin sanoin kuinka seuraavat henkilöt liittyvät uskonpuhdistukseen.

- a) Ignatius Loyola
- b) Erasmus Rotterdamilainen
- c) Jan Hus
- d) Fredrik Viisas
- e) Philipp Melanchthon
- f) Johannes Gutenberg
- g) Johann Tetzel
- h) Katharina von Bora

TEHTÄVÄ 4: Luterilaisessa kirkossa on vain kaksi sakramenttia, joiden katsotaan pohjautuvan Raamattuun ja olevan Kristuksen itsensä asettamat. Etsi Raamatusta nämä kohdat, ja kirjoita ne ylös.

- a) kaste- ja lähetyskäsky: Matt. 28:18–20
- b) ehtoollisen asetussanat: 1. Kor. 11:23–25

TEHTÄVÄ 5: Luterilaisille konfirmaatio on vain sakramentaali. Tee tiedonhakuja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon konfirmaatiosta ja vastaa kysymyksiin.

- a) Minkä ikäisenä konfirmaatio yleensä tapahtuu?
- b) Minkä niminen kasteopetus yleensä edeltää konfirmaatiota?
- c) Minkä niminen on konfirmoitavan valkoinen asu?
- d) Millaisia oikeuksia konfirmaatio antaa?

TEHTÄVÄ 6: Kerro omin sanoin luterilaisesta kirkkorakennuksesta (apua kirja sivulta 48).

kpl 5 REFORMOIDUT JA ANGLIKAANIT

TEHTÄVÄ 1: Luettele uskonpuhdistukseen liittyviä asioita, joissa Luther ja Zwingli olivat eri mieltä (apua kirjan sivulta 54).

TEHTÄVÄ 2: Tee tiedonhaku reformoidun kristillisyyden eri nimityksistä ja suuntauksista. Kerro jokaisesta jokin mielenkiintoinen asia.

- a) kalvinistit
- b) hugenotit
- c) puritaanit
- d) presbyteerit

TEHTÄVÄ 3: Tee tiedonhaku Englannin uskonpuhdistukseen liittyvistä henkilöistä ja kerro jokaisesta jokin mielenkiintoinen asia.

- a) Henrik VIII
- b) Katariina Aragonialainen
- c) Anna Boleyn
- d) Thomas Cranmer
- e) Thomas More
- f) Maria I
- g) Elisabet I

TEHTÄVÄ 4: Ota selvää mikä on Westminster Abbey, ja pohdi millä tavalla se heijastaa anglikaanista kirkkoa "keskitien kirkkona." (apua kuvatekstistä sivulta 59)

kpl 6 MUU PROTESTANTTINEN KRISTILLISYYS

TEHTÄVÄ 1: Lue oppikirjan kappale 6 ja selitä seuraavat käsitteet.

- a) kreationismi
- b) kymmenykset
- c) uudestisyntyminen
- d) uskovien kaste
- e) pelastusvarmuus
- f) tuhatvuotinen valtakunta
- g) milleniarismi

TEHTÄVÄ 2: Tee tiedonhakuja aiheista ja kuvaile heidän

- a) pukeutumista
- b) kastekäsitystä
- c) jumalanpalvelusta
- d) elämäntapaa
- e) sukupuolirooleja
- f) suhtautumista moderneihin laitteisiin
- g) perhe- ja avioliittokäsityksiä

kpl 7 KRISTILLISPERÄISIÄ LIIKKEITÄ

TEHTÄVÄ 1: Katso dokumentti ja kirjaa samalla ylös vastaukset kysymyksiin.

1. Paljonko mormoneja on Iso-Britanniassa?
2. Millainen perhe Staceylla on vastassa?
3. Miksei Staceyille tarjota kahvia tai teetä?
4. Millaisia eettisiä näkemyksiä perheellä on?
5. Miten Stacey rikkoo ruokapöydän sääntöjä?
6. Arvioi miltä mormoninuorten bileet vaikuttavat.
7. Miten nuorten seurustelusuhteisiin suhtaudutaan?
8. Minne Adam on lähdössä?
9. Kuvaile lähetyssaarnaajien pukeutumista.
10. Arvioi miltä lähetyssaarnaajien toiminta kadulla vaikuttaa.
11. Miten perhe suhtautuu homoseksuaalisuuteen ja samaa sukupuolta olevien liittoihin?
12. Millaisen asun Adam tarvitsee lähetysmatkalleen?
13. Arvioi mormonikirkon taloudellista pääomaa.
14. Mitä Jeesukselle mormonien mukaan tapahtui ylösnousemuksen jälkeen?
15. Arvioi mormoniperheen kokoa.
16. Minne Adamin serkut lähetetään lähetystyöhön?
17. Miksi mormonit uskovat lasten pääsevän suoraan taivaaseen?
18. Mikä on Adamin kohdema?

TEHTÄVÄ 2: Käy lukemassa Camillan tarina osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20000909> ja vastaa kysymyksiin.

- a) Millainen oli Camillan lapsuus Jehovan todistajana?
- b) Millaisissa uskonnollisissa yhteisöissä riski hengelliseen väkivaltaan on suuri?
- c) Mitä tarkoittaa karttamiskäsky?
- d) Milloin ja miten Camilla alkoi kyseenalaistaa uskontoaan?
- e) Millä tavalla Camillan elämä on muuttunut Jehovan todistajista eroamisen jälkeen?

TEHTÄVÄ 3: Valitse joko teosofia, Yhdistymiskirkko tai rastafarilaisuus. Tee liikkeestä ytimekäs esittely omin sanoin (apua kirjan sivuilta 82-84).

kpl 8 KARISMAATTINEN KRISTILLISYYS

TEHTÄVÄ 1: Käy lukemassa Uskon sana-nimisestä suomalaisesta uuskarismaattisesta liikkeestä osoitteesta <https://yle.fi/a/3-9445317> ja vastaa kysymyksiin.

1. Kuka on perustanut Uskon sanan?
2. Millaisen uskoontulon kokemuksen perustaja koki?
3. Miten perustaja haki inspiraatiota liikkeelleen?
4. Milloin Uskon sana on perustettu?
5. Miten menestyksenteologia liittyy Uskon sanaan?
6. Miksi perustaja vaimoineen autoilee viikoittain satoja kilometrejä?
7. Millä tavalla Uskon sana on arvoiltaan konservatiivinen liike?
8. Kuinka Uskon sana rahoittaa toimintansa?

9. Katso dokumentti ja listaa mitä tyypillisiä karismaattisen kristillisyyden piirteitä Uskon sanaan liittyy.

kpl 10 KRISTINUSKO EUROOPASSA

TEHTÄVÄ 1: Osaathan Euroopan valtiot? Käy pelaamassa erä Seterra-maantietovisaa osoitteessa <https://www.geoguessr.com/vgp/3007> ja kerro kuinka sujui.

TEHTÄVÄ 2: Lue oppikirjan kappale 10 ja vastaa lukemasi perusteella kysymyksiin.

- a) Kuinka kristinuskon asema Euroopassa on muuttunut?
- b) Mikä on muslimien osuus Euroopassa?
- c) Missä maissa uskonnollinen monimuotoisuus on erityisen vahvaa? Miksi?
- d) Missä päin Eurooppaa usko Jumalaan on korkeimmalla?
- e) Missä päin Eurooppaa kirkossa käydään vähiten?
- f) Missä päin Eurooppaa uskonottomuus on korkeimmalla?
- g) Luonnehdi anglikaanisen kirkon asemaa Iso-Britanniassa.
- h) Luonnehdi luterilaisen kirkon asemaa Suomessa.
- i) Millaiset historialliset syyt ovat johtaneet kirkon ja valtion erottamiseen Ranskassa?
- j) Kerro omin sanoin uskonnon ja EU:n suhteesta.

kpl 11 KRISTINUSKO POHJOIS-AMERIKASSA

TEHTÄVÄ 1: Osaathan USA:n osavaltiot? Käy pelaamassa erä Seterra-maantietovisaa osoitteessa <https://www.geoguessr.com/vgp/3003> ja kerro kuinka sujui.

TEHTÄVÄ 2: Luettele osavaltioita, jotka kuuluvat Raamattuvyöhykkeeseen.

TEHTÄVÄ 3: Tee tiedonhakua amerikkalaisesta kiitospäivä-juhlasta ja vastaa kysymyksiin.

- a) Mikä on kiitospäivän nimitys Yhdysvalloissa?
- b) Milloin kiitospäivää juhlitaan Yhdysvalloissa?
- c) Miksi kiitospäivää juhlitaan Yhdysvalloissa?
- d) Millaisia perinteitä juhlaan kuuluu Yhdysvalloissa?
- e) Kuvaile tarkemmin kiitospäivän ateriaa.

TEHTÄVÄ 4: Tee tiedonhakua amerikkalaisesta lippuvala-perinteestä ja vastaa kysymyksiin.

- a) Mikä on lippuvalan nimitys Yhdysvalloissa?
- b) Missä tilanteessa lippuvala suoritetaan?
- c) Miten lippuvala tapahtuu käytännössä?
- d) Kirjoita lippuvala englanniksi.
- e) Kirjoita lippuvala suomeksi.

TEHTÄVÄ 5: Presidenttiä valittaessa uskonnolla on Yhdysvalloissa suuri merkitys, ja kyselytutkimusten mukaan lähes 70 % yhdysvaltalaisista sanoo haluavansa maalleen hyvin uskonnollisen presidentin. Selvitä mitä kristillisuuden suuntausta seuraavat Yhdysvaltojen presidentit edustavat.

- a) George W. Bush
- b) Barack Obama
- c) Donald Trump
- d) Joe Biden

kpl 12 KRISTINUSKO LATINALAISESSA AMERIKASSA

TEHTÄVÄ 1: Osaathan Latinalaisen Amerikan maat? Käy pelaamassa erä Seterra-maantietovisaa osoitteessa <https://www.geoguessr.com/vgp/3016> ja kerro kuinka sujui.

TEHTÄVÄ 2: Tutustu Neitsyt Marian asemaan Latinalaisessa Amerikassa (apua kirjan sivuilta 122, 125, 126) ja vastaa kysymyksiin.

- a) Millaisia erilaisia merkityksiä Mariaan liitetään Latinalaisessa Amerikassa?
- b) Mikä on Guadalupen neitsyt?

TEHTÄVÄ 3: Tee tiedonhakua kuolleiden päivästä

- a) Mikä kristillinen juhlapyhä on vastine kuolleiden päivälle?
- b) Missä päin maailmaa kuolleiden päivää juhlitaan?
- c) Miten kuolleiden päivä on esimerkki synkretismistä?
- d) Millaisia perinteitä kuolleiden päivän viettämiseen liittyy?

TEHTÄVÄ 4: Tee tiedonhakua rastafarilaisuudesta ja vastaa kysymyksiin.

- a) Kuinka Haile Selassie ja Etiopia liittyvät rastafarilaisuuteen?
- b) Mikä on Kuningas Jaakon Raamattu?
- c) Kuinka rastafarilaisuudessa suhtaudutaan kannabikseen?
- d) Miksi rastafarit eivät leikkaa hiuksiaan tai partaansa?
- e) Kuka muusikko teki rastafarilaisuutta tunnetuksi?

- f) dokumentista: Miltä reggae-musiikki mielestäsi kuulostaa?
- g) dokumentista: Kuvaile rastafarien ulkonäköä, ulosantia ja tunnusvärejä.
- h) dokumentista: Millaista kieltä rastafarit puhuvat? Miltä se kuulostaa?
- i) dokumentista: Mikä on ollut orjuuden rooli Jamaikalla? Miten afrikkalaisuus liittyy Jamaikaan?
- j) dokumentista: Mikä on Babylon?
- k) dokumentista: Miltä rastafarien elämäntapa mielestäsi vaikuttaa? Kokeilisitko?

kpl 13 KRISTINUSKO AFRIKASSA

TEHTÄVÄ 1: Osaathan Afrikan maat? Käy pelaamassa erä Seterra-maantietovisaa osoitteessa <https://www.geoguessr.com/vgp/3163?locale=fi> ja kerro kuinka sujui.

TEHTÄVÄ 2: Lue oppikirjan kappale 13 ja vastaa lukemasi perusteella kysymyksiin.

- a) Mille Afrikan alueille varhainen kristinusko levittäytyi ensimmäisen ja toisen vuosisadan aikana?
- b) Kerro orientaalisista ortodoksikirkoista.
- c) Analysoi kristillisen lähetystyön myönteisiä ja kielteisiä puolia.
- d) Luettele perinteisiä, länsimaisia kirkkoja, jotka vaikuttavat Afrikassa.
- e) Kuinka vanhat luonnonuskonnot näkyvät afrikkalaisessa kristillisyydessä?
- f) Mitä tarkoitetaan itsenäisellä afrikkalaisilla kirkkoilla? Anna esimerkki.
- g) Millaisia teologisia painotuksia nykyisellä afrikkalaisella teologialla on?

TEHTÄVÄ 3: Tee tiedonhaku voodooista ja vastaa kysymyksiin.

- a) Missä voodoo on saanut alkunsa?
- b) Kuinka voodoo levisi Väli-Amerikkaan?
- c) Missä kahdessa maassa voodoo on virallinen uskonto?
- d) Paljonko voodooilla tai sen sukuisilla uskonnoilla on kannattajia?
- e) Kuka on Mami Wata?
- f) Kuvaile voodoo-seremoniaa.

- g) dokumentista: Missä päin Afrikkaa Togo sijaitsee?
- h) dokumentista: Mitä zombit ovat voodooissa?
- i) dokumentista: Millaisia taikakaluina käytettäviä esineitä myydään toreilla?
- j) dokumentista: Mistä elämä syntyy voodooon harjoittajien mukaan?
- k) dokumentista: Mistä saadaan tetrodotoksiinia?
- l) dokumentista: Mikä on *bokor* tai *boko*?
- m) dokumentista: Kuinka kyläläiset yrittävät ottaa yhteyttä jumaliin?

kpl 14 KRISTINUSKO AASIASSA JA OSEANIASSA

TEHTÄVÄ 1: Osaathan Aasian maat? Käy pelaamassa erä Seterra-maantietovisaa osoitteessa <https://www.geoguessr.com/vgp/3167?locale=fi> ja kerro kuinka sujui.

TEHTÄVÄ 2: Tee tiedonhakua Äiti Teresasta ja vastaa kysymyksiin.

- a) Mistä maasta Äiti Teresa oli alun perin kotoisin?
- b) Minkä nimisen katolisen sääntökunnan hän perusti?
- c) Missä päin Intiaa hän toimi?
- d) Mikä arvostettu palkinto hänelle myönnettiin vuonna 1979?
- e) Minkä ikäisenä hän kuoli?
- f) Kuinka katolisessa kirkossa häneen suhtaudutaan nykyisin?

TEHTÄVÄ 3: Pohdi millaisia haasteita kristinuskolla on (apua oppikirjan kappaleesta 14).

- a) Lähi-idässä
- b) Kiinassa
- c) Intiassa
- d) Australiassa

TEHTÄVÄ 4: Tee tiedonhakua Filippiineistä ja maan kristillisyydestä sekä vastaa kysymyksiin.

- a) Millainen maa on Filippiinit?
- b) Mistä Filippiinit on saanut nimensä?
- c) Minkä eurooppalaisen valtion entinen siirtomaa se on?
- d) Mikä kirkkokunta on yleisin Filippiineillä?
- e) Millainen on filippiiniläisten kristittyjen pääsiäisperinne?
- f) dokumentista: Mikä on *buridios*? Entä *tabad*?
- g) dokumentista: Miksi Riku ruoskii itseään?
- h) dokumentista: Kuvaile seremoniaa omin sanoin. Osallistuisitko?

kpl 15 KATSOMUSTEN DIALOGI JA EKUMENIA

TEHTÄVÄ 1: Selitä omin sanoin mitä eroa on uskontodialogilla ja ekumenialla.

TEHTÄVÄ 2: Uskonnot ovat sisäisesti hajanaisia. Ota selvää millaisiin suuntauksiin on jakautunut

- a) juutalaisuus
- b) islam
- c) buddhalaisuus
- d) kristinusko

TEHTÄVÄ 3: Onnistunut uskontodialogi edellyttää vierauden, toiseuden ja erilaisuuden ymmärtämistä. Pohdi millaisia ennakkoluuloja (=kielteisiä yleistyksiä) tai stereotyyppioita (=myönteisiä yleistyksiä) ihmisillä yleensä on seuraavien uskontojen harjoittajista. Mieti myös mihin ne perustuvat.

- a) juutalaisuus
- b) islam
- c) buddhalaisuus
- d) kristinuskon eri suuntauokset

OPPITUNTIEN JÄLKEEN

- kertaasiat itsenäisesti
 - lue käsitelty kappale kirjasta
 - opettele tärkeät käsitteet
 - viimeistele tunnilla jaetut tehtävät